

1965 – 1972

En vækstperiode normalisering – integration

Et kig i bakspejlet

Det ville være billigt, nemt og omkostningsfrit i dag i året 2010 at stønne, hvad sagde jeg, havde vi dog bare vidst, så havde de åndssvages situation i dagens Danmark været en anden.

Den følgende beretning er ikke en afdanket skoleleders forsøg på at pudse en falmet glorie, men primært at fremhæve de resultater, de anonyme medarbejdere og forældre, som jeg var i berøring med, og som i flere år brugte alle deres kræfter og al deres tid på og derved skabte tilbud – aktiviteter, som vort samfund for længst skulle have sørget for.

Intet kunne være skabt uden, at alle involverede i dette tværfaglige arbejde havde ydet en indsats, der ikke stod i rimeligt forhold til lønningens indhold, der er således ikke tale om et one man show.

Vort arbejde mødte megen velvilje, men også megen tom snak, som jeg opfattede som den indre svinehunds tale. Realistisk målt som værende modstand eller rettere forhindringer, der forsinkede udviklingen.

Skolens senere kursustilbud forudsætningen for integration og normalisering skabtes i Træningsskolens skurvogne.

Et pædagogisk væksthus?

Normalisering?

Dette begreb var mere end uklart – debatten var ofte overophedet og gav anledning til mange misforståelser, der trak vort arbejde bagud. De reaktionære kræfter brugte primært sloganet til at slå de progressive oven i hovedet.

Vor opfattelse var: Vi holder os ude af hundeslagsmålet, det er oftest bulder i tomme tønder, vi kører på og arbejder med de forhåndenværende søm. Denne opfattelse fik skæbnsvangre følger.

Skolens mål

Vi vil nedbryde institutionsmiljøets negative virkninger.

På langt sigt skal de nuværende institutioner afskaffes og erstattes med faciliteter, der svarer til vor tid.

Den enkelte elev skal gøres selvhjulpnen og så uafhængig af andre som muligt.

Integration:

Igen dukkede et begreb op, som i slutningen af 1970. erne voksede til uanede højder, det blev populært og brugt i flæng, især af mennesker, der endnu ikke på deres krop havde arbejdet med handicappede. De fleste af dem, der råbte højest, var der ingen penge i for os – al den stund, de ikke havde et bagland, der havde ansvar.

De var demagoger – chauvinister – charlataner – øjentjenere.

Skolens tilbud internt – værkstederne

Omkring 1972 meddelte Centerledelsen med beklagelse ganske vist og mod deres vilje, at Hovedstyrelsen havde besluttet på landsplan, at al beskæftigelse skulle overgå til den sociale afdeling i løbet af et år på grund af uoverstigelige samarbejdsproblemer i de andre centre.

I dette overgangsår udarbejdede jeg med værkstedslederne normerings og budgetplaner for de næste år. De kendte nu deres fremtid i detaljer, og gradvis trak jeg med deres samtykke skolens administrative bistand væk fra værkstederne.

I er tvunget til allerede nu, at lære at stå på egne ben, for det kommer I til, uanset om I piber, hyler eller skriger. Spådommen kom til at slå til. Den sociale leder, som jeg havde et udmærket samarbejde med, beklagede den trufne afgørelse.

Jeg betroede ham, at hans beklagelser kunne han putte op et vist sted, da jeg ikke kunne se, at han havde gjort andet end at falde til patteflasken.

Få år senere sad jeg på opfordring ved hans dødsleje i flere dage og nætter.

Elevernes selvhjulpnenhed - selvstændiggørelse

Hvor vi kunne komme til det, propaganderede vi og kom med praktiske forslag. Vi stillede spørgsmål:

Er det muligt ved træning at flytte en elev fra en stærkt ressourcekrævende afdeling med svært handicappede til en anden, hvor der stilles krav til eleven om at være selvhjulpnen i et eller andet omfang og kan man dermed spare arbejdskraft ?

Er det muligt ved træning at flytte en elev fra en afdeling med „lettere“ handicappede til eksternt pensionat?

Under de givne forhold med en katastrofal overbelægning kunne ingen give et svar på stedet, det havde vi heller ikke ventet, men det var sædekorn, der kom til at spire. Men personalet kunne ikke skjule deres frygt for, at når de vinkede farvel til en forholdsvis nem klient, at denne så blev erstattet af en mere ressourcekrævende, uden at ressourcer fulgte med. De løb stærkt nok, kunne de løbe hurtigere?

**Et krav opstod: Ressourcerne skal følge klienten.
Dette krav er aldrig blevet opfyldt.**

Indbyggede samarbejdsproblemer

Skulle elevernes behov dækkes ville en lang række pædagogiske aktiviteter nødvendigvis overlape de forskellige faggruppers arbejdsområder. En af mange arbejdsskader lærere får, hvis de ikke allerede har den, før de starter er:

Jeg alene vide mentaliteten.

Især de unge omsorgspædagoger følte, at vi ville udføre netop de funktioner, de var uddannet til, og som vel føltes mere udfordrende end at made og sætte på potte. Omsorgspersonale knurrede i baggrunden, det var deres arbejdsområder.

På et afdelingsledermøde tog jeg tyren ved hornene og bad om en åben tilkendegivelse af deres meninger.

Igen kritiserede man pædagogerne for at blande sig i det, der lige akkurat var det, de var uddannet til, det var deres arbejdsområde.

En lang række træningsprogrammer var netop kommet frem, de fleste beregnet på at blive gennemført af omsorgspersonale eller rettere social – pædagoger. Mest kendt og anvendt var ADL træning.

Adoption to Daily Life.

«Gør I det? Hvorfor gør I det ikke? Hvis I vil gøre det, kiler vi på med andre opgaver, dem er der nok af. Er vi enige om, at vore klienter har behov for de aktiviteter, som vi drøfter?»

Denne strid om faglig kompetence og dermed «konkurrencen» mellem de forskellige faggrupper, lærere og social pædagoger håndterede lærernes faglige organisationer igennem årene med utrolig talentløshed.

På et møde mellem de to centre blev jeg direkte truet af en skoleleder, som ville klage over mig til de faglige organisationer, da jeg havde tilkendegivet, at social-pædagoger burde ind i skolemiljøet og varetage de opgaver, de nu engang var uddannet til og dermed bedre kvalificeret til.

Vi alene vide, var den fremherskende opfattelse af eget værd.

Ved ansættelse af nye lærere forsøgte jeg altid at få ansøgerens holdninger til sit eget værd frem. Var de fuldstændig skråsikre på, at de altid gjorde det rigtige, og ikke havde den ringeste tvivl om sin undervisnings positive evt. negative værdi – hvis de på forhånd vidste og kunne alt, blev de ikke ansat. Flertallet af lærerne havde aldrig været på det private arbejdsmarked og deltaget i arbejdskampe. Flertallet kom fra hjem med klaver i hjørnet – vandret direkte fra skolebænk til kateder.

Som smed havde jeg gang på gang oplevet, hvorledes vi smede solidarisk støttede ufaglærtes kamp for forbedringer. Lærerorganisationerne gjorde arbejdsgiverne en tjeneste ved at splitte lønmodtagere og dermed svække, i stedet for at samle.

I stedet skulle man aktivt have støttet disse faggrupper i deres bestræbelser på at få anstændige løn og arbejdsvilkår. I den efterfølgende debat gjorde jeg det klart, at arbejdsområdet var omsorgspersonalets, og at vi ikke nærrede mindste tvivl om deres gode vilje, men at de urimelige arbejdsforhold var væsentligste årsag til deres mangelfulde indsats. I kan jo bare sammenligne lærernes løn og arbejdsbetingelser med jeres egne, så har I noget af forklaringen.

Det åbnede for, at man godtog mit forslag om, at vi lagde grundstenen og afdelingerne fortsatte og fuldførte værket. Skolen fortsatte naturligvis med sine andre tilbud, men dette at selvstændiggøre elever i et samarbejde blev begyndelsen på den nye skole, en gammel metalvarefabrik (Sandtoften), hvor kursusvirksomhed med social træning kom i forgrunden.

Skideballe til skolelederen

En omsorgselev beder mig komme over på afdelingen. Højlydt giver hun til kende, at hun føler vi modarbejder hende, da vi til svømning bare lader Sten (elev) smide sit tøj, som det passer ham.

Hun forlangte nu, at vi stillede præcis samme krav, som hun gjorde. Jeg undskyldte, men bad hende tage med til svømning, opleve vort arbejdspress, og der demonstrere sine krav. Det kan godt være svømmeholdets elevs tøj flød, men ikke Stens herefter.

Han kom ikke i baljen, før hans tøj var anbragt, som damen havde krævet.

Ny skideballe til skolelederen

På mit besøg i en boenhed var jeg brasat ind til en beboer, jeg kendte særdeles godt. Da jeg kommer ud, står en oprørt omsorgselev og spærrer. Hun er vred, forarget.

«Braser du bare ind til folk uden at banke på først?»

Ja, det havde jeg jo, det ville jeg ikke benægte.

«Her banker vi altså på først, det skal du også. Basta».

Pigen havde jo ret. Men man skal lige huske på, man kan ikke lave verden om på én dag, og at **institutionsmiljøet sløver**, man skal være ualmindelig vågen og bevidst for ikke, at overtage diskriminerende vaner. Tak til pigen – hun gav stof til eftertanke.

På Sandtoften blev begrebet personaletolet afskaffet. I kantinen spiste alle. Alle havde lige ret til benyttelse af alle stedets faciliteter.

Aftenskole

Skolen havde kun ganske få midler til at drive en ekstern aftenskole. Der var ingen til at lede den, så derfor gik jeg i gang. Lærere blev fundet, hold oprettet og tilmeldt de lokale oplysningsforbund.

Jeg gjorde arbejdet, men honoraret gik i oplysningsforbundenes lommer. Mit arbejde blev venstrehåndsarbejde. Efter nogle år fik jeg overtalt en af skolens lærere til at overtage jobbet mod, at han gik ind i skolens administration og dermed fik de administrative timer, der var nødvendige. Det kørte nu stille og roligt og endte med, at aftenskolelederen fik sig placeret i aftenskolesystemet, således, at han fik løn for arbejdet. 300 elever, flertallet hjemmeboende gik i vor aftenskole i disse år.

Hvordan fik vi nye lærekræfter?

Første behovsanalyse

(aftenskole internt og eksternt) hver enkelt afdeling blev bedt om at udfylde et skema, der indeholdt undervisningstilbud.

Afdelingen skulle opføre sin vurdering af hver enkelt elevs behov for undervisning. Listen var lang, og man ønskede betydeligt mere, end jeg selv i min vildeste fantasi havde forestillet mig.

Ud fra listerne regnede vi os frem til det nødvendige antal lektioner og dermed behovet for nye lærerkræfter. Jeg tror tallet blev 24. Måske var analysen ikke videnskabelig korrekt, men skemaer og beregninger forelå. Dokumentationen kunne ikke bortforklares, med mindre man ville drage personalets hæderlighed i tvivl.

Det ville, eller turde man ikke. Min undervisningsleder, det rare menneske, spurgte grinende:

«Tror du, at man hopper på den?»

Det gjorde jeg selvfølgelig ikke, men vi fik da syv lærerstillinger ud af forsøget, de syv lærere blev straks sat ind i skolens holdundervisning (træningsskolens fortsættelse på et andet plan), men denne bevilling afholdt os ikke på nogen måde fra at køre flere hold med især motion og gymnastik for unge og ældre i oplysningsforbundenes regi.

Dermed sparede vi penge og anvendte den frigjorte kapacitet i Centerskolens regi. Måske kan man sige, at vi var forud for udviklingen, idet vi på vor måde værende i statsligt regi brugte løs af kommuners og amters midler.

Anden behovsanalyse:

Da vi i horisonten kunne skimte omridsene af den nye skole og skolens fremtidige struktur, lavede jeg en ny analyse.

Mongoler er et forholdsvist entydigt begreb.

1. Hvor mange hjemmeboende mongoler findes i centret?

2. Hvorledes er forældrene og børnenes aldersfordeling?

Ud fra dette beregnede jeg fem år frem behovet for institutionspladser, der år efter år skulle stå klar alene for denne handicapgruppe og beregnede de omtrentlige omkostninger. Disse, sammenlignede jeg med den kapacitet skolen i sine nye omgivelser kunne have ved tilførsel af x antal lærere og opstillede de omtrentlige udgifter.

Skolen skulle dermed blive i stand til at påtage sig en undervisning, således at flertallet af eleverne skulle kunne klare sig i en langt billigere pensionatstilværelse. Det beløb, man kunne spare ved at lade os gå i gang, var enormt stort. Bofællesskaber var endnu et ukendt begreb.

Når man ser frem og tilbage i Danmarks politiske historie, er det man kan betegne som forebyggende arbejde ikke det politikere har brugt mest tid på, men vor analyse gav pote, vi fik et eller andet antal lærere, hvor mange husker jeg ikke.

Undervisningslederen havde, da vi sendte analyse og ansøgning ind, absolut ingen tro på projektet, som han sagde, der har du strammet den. Den hopper de ikke på, men da han regnede på tallene, måtte han medgive mig, at mine beregninger nok lå i underkanten, og at vore ønsker var særdeles beskedne.

Når man skal argumentere for forbedring af handicappedes kår, har kroner og øre argumenter størst gennemslagskraft i virkelighedens verden.

Skolens omdømme

I forældre kredse steg vor popularitet, og fra efterår til vår var jeg et «tvungent» indslag i de forældremøder afdelinger, værksteder m.m. afholdt i København. Vort budskab var klart, vi byggede på en fremtid, her var optimisme og ikke de traditionelle sure opstød. Det var i snit to – tre møder pr. uge, hård kost, når man boede i Frederiksværk.

I medarbejder kredse blev lærerne mødt med velvilje, da de nu kunne møde velforberedte op til de mange (behandlings) møder og sagligt kunne gøre rede for hvilke mål, de havde sat sig, og ikke mindst hvordan de arbejdede sig frem mod disse mål.

At undervisningsforløbene almindeligvis var udarbejdet på grundlag af et tværfagligt samarbejde forringede ikke resultatet.

Hvad var baggrunden for andres positivitet?

Surt slid – samarbejde – hvordan?

Vi blev enige dog med besvær om at medarbejderen skulle skrive rapport: To gange om året, såfremt intet usædvanligt var hændt.

Eller hvis skolens tilbud ophørte.

Rapporten indeholdt blandt andet

Beskrivelse af målsætning.

En status for indlæringen. Hvis man ikke gjorde de forventede fremskridt, skulle årsagerne hertil beskrives, og hvilke forslag man havde til en forbedring.

Dette kunne være ændring af målsætningen.

Såfremt en anden medarbejder skulle fortsætte indlæringen skulle rapporten være udformet således, at man redegjorde for, hvad der var foretaget og blandt andet hvilke undervisningsmidler, man havde anvendt. Suppen skulle kunne koges videre også af andre, men på nye søm.

Rapportskrivning

Formål – anvendelse – reaktioner – virkninger

Alle (næsten) var bevidst om, at rapportskrivning var en yderligere belastning i det daglige arbejde, da det for mange medarbejdere var mere end svært at svinge pennen. I denne fase følte flere, at dette var en kontrolforanstaltning og ikke et led i et fælles forsøg på at bedre vort fælles arbejde.

Vi nedsatte et udvalg, som udarbejdede et skema, som kunne bruges som en slags disposition, således at medarbejderen kunne vælge og få det væsentligste frem.

I nogen grad trak jeg rapportskrivningen ned over hovedet på alle ved at fastholde, at her var tale om en ufravigelig pligt, men da jeg var klar over, at flere nærrede en slet skjult uvilje, holdt vi en lang række møder, hvor udvalget redegjorde for sine overvejelser, og hvor alle kunne tage stilling og fremsætte sine synspunkter.

Det gav på lang sigt pote.

Principielt bør alle, der arbejder med levende væsener foretage en revision, en status om du vil. Hvad vil jeg, bevæger vi os mod målet? Er der andre metoder, muligheder osv. Undlader man denne form for revision, er risikoen for tilsanding – stagnation og misrøgt snublende nær.

Rapporter blev skoling i at kunne forklare sig.

Fordele – ulemper

Den enkelte medarbejder blev bevidst om elevens muligheder og behov, om sit eget personlige arbejde, og blev bedre i stand til over for andre at gøre rede for sine og skolens synspunkter. Resultaterne udeblev ikke, da det ved møder med andre faggrupper snart viste sig, at skolens folk mødte velforberedte, var saglige og konkrete.

Når snakken blev for løs, kunne de bringe relevante ting i fokus. For at lette den enkelte medarbejder, læste jeg hver evige eneste rapport igennem, og når jeg fandt ting, som jeg ikke umiddelbart fandt rigtige

eller relevante, tog jeg det op med den enkelte medarbejder, før det blev offentliggjort i journalen.

I begyndelsen tror jeg, man fandt dette som en form for censur og ensretning, men efterhånden som samarbejdet skred frem, blev det opfattet dels som en hjælp, men først og fremmest som en bestræbelse på, at vi som team blev bedre. Ikke sjældent kunne en medarbejder i sin rapport beskrive et problemområde, som var ukendt af de fleste, men som havde almen betydning, derfor bad jeg om accept af, at det blev taget op i et større forum. Dette gjaldt i begyndelsen især for problemer omkring pengeregning og kommunikation.

Pædagogen fik lejlighed til at præsentere sine arbejdsmetoder for kollegiet og ofte blev det et oplæg til at bearbejde emnet yderligere. Rapporten blev skrevet som kladde og undervisningsafdelingens sekretærer renskrev og sørgede for, at de blev ført til journal. Forudsætningen for denne form for bearbejdelse af lærerens arbejde er en gensidig tillid, denne kommer ikke futtende af sig selv, den skal skabes.

Skemaer

Udarbejdelsen af disse var enormt belastende for skolen, de var ikke særligt populære mellem medarbejderne og blev ikke udnyttet i den grad, de egentlig fortjente.

Vore dages EDB systemer havde givetvis sparet os for megen tid. Men skemaerne var nødvendige for at undgå det helt store kaos.

Skemaerne omfattede:

Lokaleskema: da dette forefandtes i hvert eneste lokale, værkstederne undtaget, kunne man se lokalets belægning, dag som aften og af hvem.

Lærerskema: læreren kunne se, hvem han skulle undervise, hvor og hvornår. Dette var nødvendigt, især ved bryst til bryst undervisningen, hvor lektionerne var af 25 minutter og præcision var nødvendig af hensyn til spildtid.

Elefskema: elev, boafsnit eller forældre og beskæftigelsessted fik hver et skema. Da man kunne følge en elev dagen igennem, var ansvaret for at eleven kom til rette sted til rette tid også placeret.

Skulle eleven ledsages var det anført, var eleven hjemmeboende var transporten oplyst. Ingen kunne længere undskylde sig med, at det vidste man ikke osv., eller man troede.

Hvert afsnit i skolens ansvarsområde skulle føre en mødeprotokol, hvor udeblivelse eller for sent fremmøde skulle noteres.

Mødeprotokollerne blev i starten opfattet som et belastende fremmedlegeme, men efterhånden som man kunne se følgerne af en konsekvent føring af disse, blev også denne modstand overvundet. Ved flere behandlingsmøder blev det anført, at eleven ikke mødte til tiden. Trods gentagne klager, ikke kun fra mig, men også fra lærerne var der kun den hårde metode tilbage. Forsømmelserne blev oplyst præcist, og yderligere udeblivelse (sjusk fra afdelingen) ville medføre, at eleven blev udskrevet indtil videre af skole og værksteder. Denne udskrivning ville blive ført til journal med angivelse af forsømmelsernes omfang.

Vi havde elever på venteliste og kunne ikke have lærerkræfter rendende efter eleverne eller sidde og pille næse. Man forstod argumentationen. Læreren skulle arbejde for sin løn, han var jo dyr. Den præcise angivelse af forsømmelserne og den konkrete rapportering fra beskæftigelsespersonalet og lærere gav inspiration til efterfølgelse i andre personalegrupper og fik aflivet meget smøleri og megen løspølsesnak. Skolens kontor kunne til enhver tid oplyse, hvor en elev, burde befinde sig på et givent tidspunkt.

Smøleriet eller ligegyldigheden med at få eleverne frem til tiden var meget længe et stridspunkt, og der faldt mange knobbede ord, men uden virkning. Bortvisningen var helt og holdent mit ansvar. I meget lang tid kørte jeg med to svømmehold to gange ugentlig, og da de meget hurtigt blev populære, var elevpresset stort. Vi lånte kommuneskolers svømmehaller, hvilket betød, at svømmeholdet skulle lande præcist på kommuneskolen, når dennes elever forlod hallen.

Derefter havde vi 55 minutter til at klæde eleverne om, foretage en afvaskning og til selve træningen, for at slutte med at bruse og klæde på igen. Dette tidspres gjorde, at vi ofte i sidste fase kastede tøjet ned over ørerne på eleverne for at være ude igen i rette tid, det gav et urimeligt stress og kunne virke nedbrydende på en hyggelig stemning.

Når elever mødte for sent ved afgang, spildte vi ofte kostbare minutter, og da jeg igennem lang tid havde løbet rundt på afdelinger for at samle de sværest handicappede op, var det simpelthen slut med min langmodighed.

Smeden kaster fløjshandsken

På et afdelingsleder møde meddelte jeg kort og lakonisk: «Svømmebusserne kører på de på skemaet angivne tidspunkter».

To eller tre gange kørte busserne demonstrativt lidt hurtigere end i småtrav med handicappede elever halsende og råbende bagefter.

Det holdt hårdt, men vi kørte fra dem. Dette var en provokation, der fik alle til at lette fra stolene og kaffekopperne og jeg blev indkaldt til et afdelingsledermøde. Her var lagt i kakkelovnen og jeg blev anklagende bebrejdet min umenneskelige handling, det var synd for staklerne.

Det kunne jeg kun give dem ret i, men ansvaret var afdelingernes og kun deres, Jeg følte mig til grin på grund af deres smøleri, ligegyldighed og forsømmelighed, og var mere end træt af at rende stafetløb og høre på deres negative og kværulantiske bemærkninger.

Hvis man ville fortsætte smøleriet til skade for beboerne var det deres sag, men jeg var stået af, men de var mere end velkomne til at tage med, og når de var der, kunne de give en hånd med, for var der noget, vi havde brug for så var det hænder og absolut ikke bøvl.

Så ville de måske vide, hvad det drejede sig om, men uanset om de hjalp til eller ej, så fortsatte jeg, for eleverne var glade for svømningen og havde mere end godt af den. Og alt andet lige var jeg godt træt af deres pølsesnak.

Min udtryksmåde var smedens, her var en spade en spade.

Snakken har givetvis gået på afdelingerne for lidt efter lidt dukkede omsorgspersonale op og til sidst, blev det en rutine, at især omsorgselever mødte op med nye klienter, som på den måde også blev indført i svømningens mysterier.

Forstanderinden udtrykte på tomandshånd sin forundring over, at jeg dog turde sige tingene så klart og tydeligt.

Det budskab troede hun alle forstod.

Nye lærere – flere lokaler betød,

at skolens indre struktur kunne forbedres – skolen tilbud blev dermed ændret i takt med de nye muligheder

Flere lærerkræfter øgede skolens administrative timetal, derfor fik vi kræfter, tid til at dygtiggøre os. Uden at kende fremtiden forberedte vi vort arbejde på det for os endnu ukendte Sandtoften – med det forestående pædagogiske udviklingsarbejde.

Denne unge mand var fuld af initiativ og måtte holdes i kort „snor.“

Brillerne har han haft med «hjemmefra», men vi brugte også briller for at beskytte især mongolerne mod klorvandet.

Redningsvesten er med krave, fyren er ikke 100% driftssikker.

Næste fase var en langt mere behagelig svømmevest uden krave. Svømmefødderne var næsten ikke til at vriste fra dem, når de skulle lære at svømme uden. De gav jo en formidabel fart.

Lærermøder

indkaldtes af skolelederen: Deltagere var ledere af værksteder, lærere og fritidspædagoger. Dagsordenen blev sat af lærerrådets forretningsudvalg og skoleleder.

Skolelederens orientering: Løsning af pædagogiske problemer.

I den første tid var det eksempelvis ønsket om en noget mere ensartet og systematisk behandling af rutiner som rapportskrivning til «patientens» journal.

Relevante undervisningsmidler til voksne åndssvage fandtes ikke, vi måtte klippe og klistre i lang tid, men snart havde vi den første militær-nægter indenfor dørene. Det blev efterhånden til fire, denne ordning fik uvurderlig stor betydning og fortsatte til jeg holdt op i 1980.

Lærerrådsmøder

indkaldtes af lærerrådet Dagsordenen var løbende at tage stilling til lærernes faglige interesser. Men da det var en noget blandet flok, var der ofte tvivl, om hvem, der egentlig var medlem af lærerrådet, og hvem der ikke var. Problemstillingen blev brugt af de specielt uddannede plejere og af ergoterapeuten som et forsvar, mest vel af angst for at miste «rettigheder» (læs magt og indflydelse) i forhold til det „pædagogisk“ uddannede personale.

De ansættelsesmæssige forhold og forskelle med hensyn til arbejdstid, løn, ferier og fridage skreg til himlen og var derfor et stridens æble, som ingen af os kunne ændre på, hvor gerne vi end ville.

Ekstern undervisning – satellitterne går i krig

På institutionen Karens Minde var nu to talelærere i fuld gang, men ud over taleundervisning havde de også rytmik og gymnastik. De gjorde et fremragende arbejde og efter et år eller to var der bygget et tillidsforhold op således, at vi sammen med omsorgspersonalet kunne få svømmehold i gang. Denne model blev nu brugt på alle eksterne værksteder og et par pensionater.

Svømning var et af de områder, hvor det tværfaglige arbejde virkelig gav pote med virkning i resten af min tid på skolen. Bedre diplomatisk indsats end disse læreres fandtes ikke. Alle steder blev bygget broer, de kunne bruges, men dog kun med listesko.

En talelærer fik afsat tid til høreapparatservice og forvaltede dette trods megen træghed igennem flere år på fremragende vis.

Beskæftigelsesudvalgsmøder

Mødedeltagere: Læge, socialfuldmægtig, og lederen af afdelingsbeskæftigelse og værksteder. De sidstnævnte tilknyttet undervisningsafdelingen.

Lægen havde siden oprettelsen af denne foranstaltning kørt mødet enevældigt med en socialfuldmægtig og havde skabt en rutine, der bestod i at få patienter anbragt.

Når man fra værkstedernes side spurgte til en patient, der udeblev,

kunne svaret være: «*Nåh! Ham har vi flyttet, som regel til en anden institution.*»

Information til menige medarbejdere var en by i Rusland og dermed en grov diskrimination af disses arbejde. Fremgangsmåden fratog personalet enhver mulighed for et langsigtet, målrettet arbejde med klienten. På grund af værkstedsledernes ydmyge, uselvstændige og eftergivende ja sigen blev resultatet, at nogle værksteder var overfyldte, medens andre var uharmonisk sammensat.

Personalets indsats blev indskrænket til bestræbelser på, at gryden ikke kogte over. Andetsteds har jeg nævnt, at da lederne beklagede sig til mig, afviste jeg brutalt deres klynken med, at denne plage var selvforskyldt, og at de i mine øjne var nogle bløddyr. Skulle praksis ændres, måtte de selv bidrage, ville de kæmpe for deres rettigheder, måtte de lette sig. For elever i skolens regi havde jeg betinget mig, at de ikke blev flyttet uden skolens samtykke. Dette blev respekteret, men dog med besvær.

Behandlingsmøder (uheldig betegnelse)

Disse var i begyndelsen styret suverænt af lægeafdelingen, der indkaldte til et møde på en afdeling. Alle beboerne skulle gå igennem, dvs. fra 15 – 35 personer på ca. 2 timer. I snit maksimalt fire minutter pr. person. Da, der altid var beboere, som var mere aktuelle eller „besværlige“ end andre, resulterede det naturligt nok i, at de sidste i alfabetet aldrig kom på dagsordenen og derfor forblev i ubemærkethedens grå morgenlys, indtil denne praksis blev ændret.

Lægen styrede suverænt mødet og i de første år var det kun denne, en «socialfuldmægtig» og afdelingslederen, der fik adgang til at ytre sig. Den pædagogiske afdelings indsats bestod i begyndelsen i at besvare ofte ret tåbelige spørgsmål. Vi var et fremmedlegeme.

Forældremøder et ukendt begreb i 1963

Omkring et år efter min tiltræden afholdt vi skolens første forældremøde. Alle – der havde tilknytning til vore elever blev inviteret og efter en kort fælles orientering havde de enkelte værksteder, afdelingsbeskæftigelse og skolens lærere (incl. fritids- og børnehavepædagoger) et «stade», hvortil forældrene blev henvist, og her drøftede man så, det arbejde, der blev udført, og hvorledes man syntes, at det gik. Her beviste skolens upopulære skemaer sig at være uundværlige, da sekretærene let kunne lodse forældre til de for dem ukendte medarbejdere, som det drejede sig om.

Forældrene fik forevist lokaliteterne og blev orienteret om det arbejde, der blev udført.

Naturligvis var der det traditionelle tilbud med kaffe og lagkage. På det første møde bad jeg forældrene tage stilling til oprettelse af et forældreråd og opfordrede dem om snarest at give udtryk for deres ønsker, således at vi kunne indkalde til et eventuelt nyt møde for at oprette et forældre – elevråd.

Dette første møde blev en tordnende succes, salen var pyntet, eleverne havde deltaget ved at hente grønne grene i mosen, havde pyntet bordene osv. Personalet havde slidt og slæbt, men var mere end lykkelige over resultatet.

Sagen var i al sin enkelthed, at vi ofte i det daglige fik mange sure – negative bemærkninger som f.eks., tror du det nytter noget, tror du, at han kan lære noget overhovedet, og hvis han kan, hvad skal han så bruge det til?

Det sidste spørgsmål, fandt jeg var et godt spørgsmål, for hvad tilbød Kongeriget Danmark de voksne handicappede? Men det gav os en følelse af mindreværd og hos nogen et skår i selvrespekten.

Men dette, at vi stod åbent frem og præsenterede os uden omsvøb af nogen art, fortalte om vore muligheder, vore håb, men også om vore begrænsninger, bevirkede, at medarbejderne følte sig værdsat, og at vi i al min tid, havde forældrene bag os. Dette betød ikke, at vi altid var enige, men at vi sammen kunne skabe forudsætningerne for den udvikling, vi vidste måtte eller rettere burde/skulle komme i en ikke for fjern fremtid.

Forældremøde i en svømmehal

Forældre og medarbejdere var inviteret til at deltage i svømning eller blot til at se på i Blindeinstituttets svømmehal.

De, der ville deltage i svømningen var velkomne til det. Et talstærkt publikum var parkeret på stole langs bassinkanten.

I omklædningsrummet ville en mand hjælpe Sten, den elev, som bare smed sit tøj, og som i sin tid kostede mig en skideballe.

Nej, siger jeg, ham skal du ikke hjælpe, han kan godt selv, han er bare sløv og luddoven. For at sætte Stens tempo lidt op, fik han følgende bredside. Sten skal du med i vandet, skal du have mere fart på, se så at komme i gang. Det lød måske brutalt, men det hjalp.

Manden skævede noget, da Sten med stor omhu hængte sit tøj pænt op og stillede sine sko pænt på plads.

Der var mange ting, der skulle klappe på én gang, svømmeveste og svømmefødder skulle på osv., så vi havde mere end hænderne fulde. Nu bemærkede jeg, at Sten, som var en stor, klodset bamse, gjorde klar til at springe ud på det dybe vand, og at manden holdt ham tilbage. Sten protesterede vildt, han ville i baljen Hurtigt blandede jeg mig og spurgte: «*hvorfor forhindrer du ham i at hoppe i*»?

«Jamen, drengen kan jo ikke svømme».

«Nej, ikke i almindelig forstand, men han kan klare sig».

Sten hoppede i og faderen var målløs. Knægtene havde publikum, og der gik meget hurtigt sport i at vise dette alle de narrestreger, de kunne finde på. Vippen blev brugt flittigt og mere eller mindre elegante tigerspring blev vist. Indtil nu havde publikum moret sig, men nogle mongoler, som jeg havde lært at udføre kanonslag, fandt på at løbe langs bassinkanten og med fuldt drøn ramme vandet lige foran forældrene.

Disse blev pladdervåde, før vi fik stoppet de initiativrige, unge mennesker. Man brokkede sig ikke. Efter svømmeturen var der kaffe med kage. Eleverne blev sendt hjem og i seng, der var også en dag i morgen. Mødet blev utroligt vellykket og der var en sjælden spørgelyst. Forstanderinden betroede mig, at det, hun havde overværet, havde hun aldrig troet kunne lade sig gøre og takkede for en dejlig oplevelse.

Medicinering – samarbejdsproblemer

Under et møde med UV. leder, Bulder Jørgen omkring 1963 betroede denne mig i al fortrolighed med en stemme, der dirrede af forargelse om lægers sjusk med medicinering. Han ville klage ved at gå direkte til Socialstyrelsen. Jeg lyttede og vurderede, at havde der ikke været ballade før, så ville dette blive indledningen til stridigheder af et ukendt omfang og med katastrofale følger.

Nogen tid senere bliver jeg bedt om at møde hos overlægen Jensen. En kreds af læger var samlet, vi hyggesnakkede og man fiskede slet skjult efter oplysninger om undervisningslederens klagesag. Jeg kunne ikke hjælpe dem, da det ikke var mit bord.

Under denne samtale fik jeg en lang række oplysninger som kunne bruges af Bulder Jørgen i sin klage. Intuitivt (alle fem hår vibrerede på fjermer balle) følte jeg, at man plantede oplysninger, for at køre Bulders klagesag af sporet.

Jeg var dårligt kommet ud ad lægernes dør, før jeg blev kaldt til Bulder Jørgen og blev udsat for et sandt krydsforhør. Han fik en sludder for en sladder, intet han konkret kunne bruge i sin private krig. Tiden går og jeg har glemt alt om dette skrål, men skal nu igen møde op hos overlægen.

Nyt krydsforhør. Igen holdt jeg kæft. Til slut konkluderede overlægen: *«De var til et møde her og fik en del oplysninger, vi kan af klagesagen konstatere, at De ikke har ladet oplysningerne gå videre, hvorfor ikke?»*

Jeg tøvede med mit svar og i mellemtiden, fremhævede han og roste sig af sine metoder. Noget træt, betroede jeg ham, at det var ikke min stil at gå bag ryggen af folk, og i øvrigt brugte jeg ikke mine kræfter på intriger. Hvis jeg finder noget kritisabelt ved en person, går jeg til denne og hjælper det ikke, klager jeg. I øvrigt har jeg den opfattelse, at hvis jeg kommer med en klage til Dem, at De da vil være Deres ansvar bevidst og vil behandle klagen korrekt.

Jensen går af og den nye overlæge Hansen kommer på scenen. I min tid som konstitueret undervisningsleder havde vi flere gange trods indbyrdes meningsforskelle gennemført sager, der krævede, at vi hver især holdt de aftaler, vi havde indgået.

Hansen var dygtig, pligttopfyldende og retskaffen.

Medicin

Med lægeafdelingen havde jeg med største besvær fået aftalt, at skolen skulle meddeles, når en elev fik ændret sin medicin. Gang på gang oplevede vi elever, der hverken kunne sanse eller samle på grund af stærkt sløvende medicin.

Uoverensstemmelserne bragte vi frem i åbent forum, hvor andre faggrupper var til stede. Et par eksempler:

På et behandlingsmøde klagede afdelingen over, at klienter var seksuelt opstemte og derfor udgjorde et problem.

Straks blev et hormonpræparat ordineret.

Vi forespurgte om medicinen var gennemprøvet i og med der i dagspressen var rejst tvivl om, at netop dette middel var kræftfremkaldende. Vi blev affejet. Men vi var dog ikke mere forknytte end, at vi foreslog, at man drøftede andre løsninger på problemet. Visse psykofarmaka viser først sine virkninger efter flere ugers forløb.

Gang på gang stod personalet med elevers adfærdsændringer og

spurgte sig selv, hvad sker? Har eleven tynd mave, er bedstemoderen død, eller hvad?

Ren blindflyvning. Ofte viste det sig, at årsagerne lå i ændringer af medicinen. Da vi opfattede det som en diskriminering af vort arbejde, bad jeg om en samtale med overlæge Hansen. Her gjorde jeg rede for, at den aftale, vi havde indgået tidligere, ikke blev overholdt af lægekorpset, og spurgte, om han kunne få reglen indskærpet, det var jo hans ansvarsområde.

Han beklagede og lovede at gøre noget ved sagen.

Frem med sukkerskålen.

Nu oplyste jeg ham om de resultater, der var opnået med Henning, og at jeg opfattede, at en del af de resultater, der var opnået bundede i, at personalet løbende var blevet orienteret af lægen og løbende rapporterede deres oplevelse af medicinens virkninger tilbage til denne. Disse resultater troede jeg ikke kunne være opnået uden dette tætte samarbejde.

Som afslutning gjorde jeg opmærksom på, at hvis ikke praksis blev ændret ville jeg efter lange og svære overvejelser tage sagen i egen hånd, hvilket ville betyde, at vi ville bortvise og udelukke elever fra skole og værksteder.

Ny analyse

Vi rekvirerede journaler fra de enkelte afdelinger og gjorde forbruget op for hver enkelt beboer. Hurtigt afslørede det, at forbruget var utroligt varierende, nogle afdelinger brugte næsten intet, andre kilovis og gerne beroligende og sløvende midler.

Disse midler kaldte vi for den medicinske spændetrøje.

Hele undersøgelsen blev gjort i al hemmelighed, og de involverede medarbejdere pålagde jeg absolut tavshed om projektet.

Det var åbenbart en bombe vi stod med.

Da vi havde gjort materialet op, krypterede vi (slørede) det således, at det intetsteds fremgik hvilken afdeling, der var tale om.

Kunne man offentliggøre analysen?

Jeg var i tvivl og rådførte mig med min chef.

Naturligvis kan du det, det er god undersøgelse.

Men han lovede at forelægge den i centerledelsen, og mærkeligt nok gav alle, også overlægen grønt lys.

Vi lod bomben springe, delte analysen ud til afdelingerne og gjorde opmærksom på, at hvem som helst, når som helst kunne rekvirere flere eksemplarer på skolens kontor.

Her opstod hurtigt nærmest kø og vor duplikator snurrede for Gud ved hvilken gang. En hed debat rasede i den næste tid og afslørede, at omsorgspersonalet udmærket vidste, hvilke afdelinger, der havde det største forbrug og hvilke, der havde det mindste.

Dommen var entydig:

Stort forbrug satte man lig med en omsorgsmæssigt dårligt dreven afdeling. Vi blev ikke inddraget i denne del af debatten, men på et efterfølgende afdelingsledermøde blev jeg stillet en del ubehagelige spørgsmål, men holdt mig til, at min arbejdskraft blev betalt af skatteydere, og min arbejdsindsats var forgæves, når eleven var halvt bevidstløs.

Da jeg syntes, jeg betalte for meget i skat, var jeg nødsaget til at tage hensyn primært til landets skatteborgere.

Den kunne man ikke stikke.

I de næste år indså lægerne, at medarbejdernes løbende observationer og rapportering var en lettelse af deres arbejdsbyrde og en kvalitativ forbedring af deres lægegerning.

Hvad dækkede begrebet – integration? Eksempel

På et kursus sidst i 70.erne på Danmarks Lærerhøjskole blev vi af professoren sendt ud i grupper med et skema for at besvare hans spørgsmål.

Folkeskolelærerne skulle vurdere:

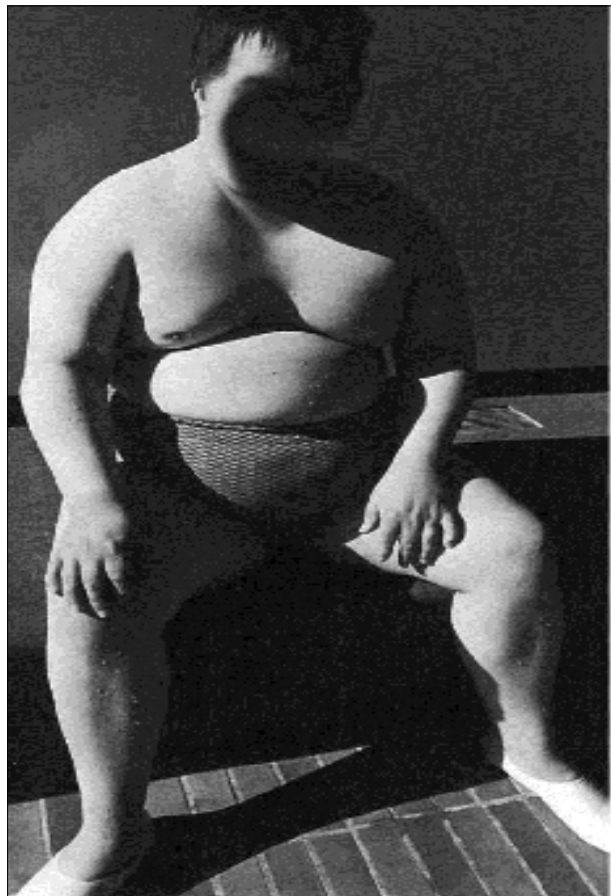
Om de kunne klare en familie med svære alkoholproblemer.

Om de kunne undervise elev i kørestol med muskelsvind – elev med høre- og/eller synshandicap – og ikke mindst psykotiske – åndssvage osv.

Her var ingen grænser. Lærerne var idealistisk indstillet, de havde viljen, selvfølgelig kunne man klare alle problemer, ikke en tanke på forudsætningerne for at løse opgaven.

Troskyldigt spurgte jeg: *«En elev med muskelsvind er oftest gangbesværet og skal have hjælp til toiletbesøg. Hvordan får du bakset ham op og ned ad trapper?»*

For I har vel ikke elevator? På et toilet for normale børn, fylder en kørestol ret meget, har jeg hørt. Klarer du det? Du har jo sagt ja, du kan godt undervise ham. Der sker et uheld, han sidder med lort i bleen, klarer du også det?»

**Ressourcerne
skal følge den handicappede;
hvis de ikke er til stede,
må de skaffes**

**Hvem gør det?
Hvornår? Hvordan?**

**Pigen i Istedgade sagde:
Uden penge gør det ondt.
Har hun ret?**

Kurset blev afholdt på et tidspunkt, hvor vor daværende regering havde indset, at hvis den netop vedtagne Bistandslov til punkt og prikke skulle føres ud i livet ville kongeriget gå fallit. Derfor havde vi allerede mærket nedskæringerne.

Der blev klippet en hæl og en tå.

Måske var manøvren statsmagtens forsøg på at nedbringe sine udgifter før udlægningen. Når denne var en realitet kunne staten overføre efterslæbet og spare i de næste årtiers tilskud til amter og kommuner?

De små kattekillinger, der ikke kradsede var på vej ud ad forsorgens system, ud til idealisterne, men inden for en overskuelig tid blev de afleveret igen med et tak for lån.

Nu skal man retfærdigvis bemærke, at mange folkskolelærere gjorde et fantastisk godt arbejde, personligt stiftede jeg bekendtskab med to lærere som gennemførte lettere åndsvages skolegang fra første til syvende klasse. I begge tilfælde blev disse elever integreret på en sådan måde, at deres klassekammerater udgjorde et værn mod mobning fra andre af skolens børn.

Men var dette undtagelser?

Mine spørgsmål gav en del røre, og da jeg spurgte,

«tror I ikke vor kære professor i al sin rørende, videnskabelige naivitet, i virkelighedens verden bondefanger Folkeskolens personel?»

Jeg tror ikke et millisekund på, at man kan eller vil tilvejebringe de ressourcer og de faciliteter, der er en forudsætning for, at Folkeskolen kan løse opgaven, så derfor vil jeg bede vore faglige organisationer vurdere dette skema.

I kan let blive taget på sengen med bukserne nede. Er professorens fremgangsmåde manipulerende eller bare grænseløs naiv?»

Den efterfølgende meningsudveksling blev barsk, jeg forholdt mig passiv, jeg var overflødig, for nu kom det egocentriske frem.

Kort og enøjet sagt: Integrationen måtte ikke koste den enkelte lærer noget med hensyn til tab af vedtagne rettigheder og arbejdsvilkår. Folkeskolens normale elever kom ikke på noget tidspunkt ind i drøftelserne. Professoren fik alle lærernes indvendinger i hovedet, da man evaluerede og beklagede, at han ikke havde haft disse facetter med. Han bedyrede, at dette skema ville han skrotte.

Jeg vurderede, at der ville blive tale om en væsentlig forringelse af de handicappedes kår, hvis sådanne eksperter blev taget med på råd.

Romantik er ét, virkeligheden en anden.

Men var professorens ekspertarbejde chauvinistens?

Eller gjorde han sig bare klog, på andres bekostning, i dette tilfælde værgeløse handicappede? Ligheder med hans handlemåde blev jeg senere præsenteret for i året 1985, da jeg under en brændende sol arbejder med handicappede børn på skolens græsmark i Bangladesh.

To midaldrende damer dukkede pludselig op bag mig.

Inden længe blev jeg belært og fik yderligere deres gode råd om, hvorledes jeg skulle/burde gribe tingene an. Skolens fremtid havde de også deres mere end gode teorier om og øste glad og fro af deres alviden.

Begge var kontordamer i Udenrigsministeriet, og må derfor betegnes som velkvalificerede i arbejdet med handicappede, især med deres formidable omstillingsevne til efter to dage i en fremmed kultur, hvor de mestendels opholdt sig i fly og biler med airkondition, at skaffe sig viden om alt og alle.

Jeg spurgte dem, om de havde besøgt en højskole, finansieret for Danidapenge i en nærliggende by. Finurligt var det nemlig, at højskolens bygning og aflønning af personale havde stået på i flere år. Trods mine ihærdige, men forgæves forsøg på at finde frem til højskolen, lykkedes det kun, at blive mødt med grinen af de lokale.

Men ellers holdt jeg mund af to grunde.

- 1.** Damerne måtte have let adgang til en anselig sæk penge, kunne lidt mammon dryppe på børnene her, ville det være et plus.
- 2.** De havde det fulde herredømme over lagre af pilsnere og Gammel Dansk, en absolut mangelvare i dette muslimske land.